

Slovenski dom

Štev. 64.

V Ljubljani, v soboto, 21. marca 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
tvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 656:

Ogledniško in letalsko nastopanje v Afriki

Uradno vojno poročilo št. 656 pravi:

Vzhodno od Mekilija nestalni stiki ogledniških odredkov.

Angleške bombnike, ki so skušali napasti neko letališče v prvi črti, je skupina naših lovskih letal takoj napadla in odbila. En Curtiss je bil sestreljen, mnogo drugih pa obstreljevalih s strojnimi.

Močne skupine italijanskih in nemških letal so silovito bombardirale letališča v Halfaru in Ca Veneziji ter so uničila dve letali na tleh, tretje pa v boju.

Japonski nastopi

Šanghaj, 21. marca. s. Poročajo, da so japonska letala včeraj dvakrat napadla pristanišče Port Moresby na južnem obrežju Nove Gvineje. Prvi napad so Japonci naredili zelo zgodaj zjutraj in so z majhne višine obstreljevali letališče pri mestu. Čez eno uro pa je priletel spet en japonski bombnik, ki je metal na letališče bombe.

Tokio, 21. marca. s. Ko so Japonci zasedli glavno oporišče na otoku Javi, Surabaja, je v pristanišču in pred njim bilo potopljenih 52 ladij, ki so jih spustili na dno zavezniški pred umikom. Zdaj pravijo, da bodo te ladje lahko spravili izpod vode in jih popravili. Ker Japonci z vsemi silami čistijo vode okoli Surabaje in pobirajo mine, bodo japonske vojne ladje lahko prav v kratkem uporabljale to holandsko oporišče, ki je s Singaporejem in Hongkongom tvorilo enega najmočnejših zavezniških branikov v vodah vzhodne Azije. Dozdej so pobrali Japonci že 1050 min.

Vojna na Daljnem vzhodu:

na Novi Gvineji, Filipinih in Birmi

Tokio, 21. marca. s. Agencija Domei poroča iz nekega oporišča na otoku Celebesu, da so japonski oddelki docela zasedli kraj Tiambu. Pri tem so posebni izkrcevalni oddelki japonske mornarice zajeli 1064 mož, med katerimi je bilo 350 holandskih vojakov in en polkovnik. Nasprotniku so prizadeli tudi hude izgube. Japonci plen znaša poleg 2 topov še 7 močnejših, veliko strojnico, pušk in prenosljivega orožja s potrebnimi strelivi, 10 oklepnih voz in 225 avtomobilov. Poročajo tudi, da japonske pomorske sile raztegujejo svoje nastope v vodah okoli otoka Celebesa.

Tokio, 21. marca. s. List »Niči-Niči« prinaša nekatere zanimive podrobnosti o zadnjih bojih na otoku Timorju, od kar so se tam izkrcali japonski oddelki. Japonci so se izkrcali na holandskem delu otoka. Holandske čete tam so šteje 3000 mož ter so se umikale potem na portugalsko ozemlje in nadaljevale z bojem na nevtralnih tleh. 2. marca je bitka za Timor bila dejanska končana in Japonci so zajeli 1200 mož, 376 ladij različne velikosti, 90 avtomobilov, tanke, oklepne avtomobile in topove.

Tokio, 21. marca. s. Načelnik japonskega oddelka za kmetijske zadeve je sredi imel v radiu govor, v katerem je dejal, da je za Japoncem brezpogojno potrebno, da prav v ničem ne spreminjajo svoje politike, stremeč za tem, da bi si Japonska z živčevjem sama zadostovala, čeprav so uspehi v vojni za veliko vzhodno Azijo prinesli Japoncem nove vrste živčevja. Zaradi tega je naloga japonskih poljedelcev ena najvažnejših, zakaj japonski kmetje morajo dati narodu vse potrebni živež, ker so zdaj vsa prevozna sredstva zaposlena pri nadaljevanju vojne.

nju obsežnih vojaških nastopov na preogromnem področju. Zaradi tega bi za Japonsko bilo s stališča državne obrambe skrajno nevarno, če bi morala za preskrbo s poglavitnimi živilskimi izdelki na dovoze iz oddaljenih pokrajin.

Tokio, 21. marca. s. List »Asahic« je izvedel, da se je zelo pospešila japonska ofenziva proti ameriškim postojankam na Bataanu in Corregidorju. Po poročilih iz Washingtona celo ameriški krogi priznavajo, da je japonski napad zelo močan in da je zaradi odboda generala Mac Arthura bojni duh ameriških in filipinskih čet zelo popustil.

Tokio, 21. marca. s. Agencija Domei je izvedela od svojega dopisnika, da so se japonske čete izkrcale blizu Halapana, na severovzhodnem delu otoka Mindoro na Filipinih in so zasedle San Jose ter bližnje letališče. Mesto ima važen strateški pomen.

Bern, 21. marca. s. Neki vojaški dopisnik londonskih listov zatrjuje, da bo general Mac Arthur imel na razpolago 20 dobro oboroženih divizij, 1000 letal in 50 podmornic. Seveda le takrat, če bodo okrepitve prispele pravočasno, ker se Japonci hitro bližajo. Leti dopisnik pa tudi z druge strani poudarja, da bo moral Mac Arthur braniti velikanski prostor, na katerem se njegove sile ne bodo smele preveč razpršiti.

Tokio, 21. marca. s. Japonske čete so zasedle birmansko pristaniško mesto Basein, iz katerega so se angleške čete umaknile proti severovzhodu. Z Baseinom so Angleži izgubili zadnjo pomorsko zvezo na birmanski obali, do čim Japonci prodirajo po Iravadiju ter v dolini reke Sittang proti severu. Sedaj so v teku sredi boji blizu krajev Toungoe in Prome.

Tokio, 21. marca. s. Agencija Domei je izvedela z Jave, da se od včeraj naprej nahajajo tudi vzhodne pokrajine otoka Jave popolnoma pod japonskim nadzorom. Japonci so zadnje dni zasedli Beseki, Siloenbondo in Bondowoso. Zajeli so nadaljnjih 1500 Nizozemcev.

V obvestilo našim naročnikom in bralcem sporočamo, da »Slovenski dom« včeraj, 20. t. m., ni izšel.

Vesti 21. marca

Minister za vzgojo ekse. Bottai je v Zavodu za rimska preučevanja imel predavanje o »Rimskem in krščanskem vzoru v delu sv. Benedikta«. Predavanja sta se udeležila kardinala Pellegrinetti in Pizzardo ter razne druge odlične osebnosti iz vseh slojev.

Bolgarsko finančno ministrstvo je razglasilo, da bo nepremičnine, katere so zasegli Judom, plačala država v dvajsetih letih in sicer z državnimi obveznicami po njihovi imenski vrednosti.

Angleško notranje ministrstvo je poslalo londonskemu dnevniku »Daily Mirror« opozorilo, da tvega ustavitev, če bo še priobčeval »stvari, ki vzbujajo nasprotovanje proti srečnemu nadaljevanju vojne«.

Donava je na romunskem ozemlju za dva metra presežala največjo višino, doseženo v zadnjih 50 letih. Iz mesta Giurgiu so izselili večino prebivalstva. Mestu grozi uničenje zaradi narasnih voda.

Romunskim Judom je od danes dalje prepovedano voziti avtomobile. Vsa vozna dovoljenja za Jude so razveljavljena.

Japonski pregled o bojih na Kitajskem pravi, da je ofenziva v pokrajini Juzahodno od Šanghaja prinesla nasprotniku 3800 mrtvih. Japonci so pa zajeli 1250 kitajskih vojakov.

Zaradi silovitega mraza je v švedski pokrajini Malmoe položaj zelo resen. Prvič v zgodovini je to mesto odrezano na kopnem in na morju. Manjka mu vode, živeža in kuriva. Tudi v Indiji so sklenili ustanoviti ženski vojaški zbor. Poveljevala mu bo žena angleškega podkralja.

Japonske vojaške oblasti so na Javi sklicale vse holandske višje uradnike ter jim sporočile, da nameravajo na otoku ohraniti holandsko upravo in osebe, ki bo pa moralo tesno sodelovati z Japonci in po njihovih načrtih.

Iz Berlina poročajo, da so nemške letalske sile uničile od 1.—7. marca 1937 sovjet. letal, od katerih jih je bilo sestreljenih v letalskih spopadih 1009. V istem času so uničili 329 angleških letal. Nemci pa so v tem času izgubili 292 letal. 23. marca bo odprta prva avtomobilska proga za civilni promet na ukrajini, ozemlju med Rovnom in Kijevom. Pričeli bodo obnavljati tudi gledališča in bodo na eporedu samo domači in nemški avtorji.

V sedanji vojni je nastopilo razdobje, v katerem si zavezniške sile ne smejo dovoliti niti ene napake, je dejal novozelandski min. predsednik Frazer v novozelandski zbornici. Vlada je odredila, da ne smejo pričeti v Novi Zelandiji nobenih zasebnih stavbnih del brez posebnega dovoljenja, ker potrebuje vlada vse razpoložljive delovne sile za obrambna dela.

Pogajanja med sovjetsko Rusijo in Japonsko glede nesreč, ki so jih povzročile sovjetske blodeče mine japonskim ladjam na japonskem morju, se nadaljuje, je rekel uradni zastopnik japonskega obveščevalnega urada.

V Združenih državah so zapovedali za 27. april splošen popis vseh moških državljanov v starosti od 45. do 64. leta. Ta popis je četrti in zadnji. Računajo, da bo vpisanih približno 11 milijonov mož, ki pa ne bodo uvrščeni v armado, marveč bodo vpoklicani v vojaško službovanje za posebne naloge.

Nemško vojno poročilo:

Odbijanje sovjetskih napadov na Kerču in ob Doncu

Hitlerjev glavni stan, 21. marca: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na polotoku Kerču sovražnik zopet z močnimi silami napada. Po hudem boju so bili vsi napadi odbiti. Uničenih je bilo 28 sovjetskih tankov. Južno od Sebastopola je bila 18. marca potopljena velika petrolejska ladja, ki jo je zadel torpedno letalo.

Na področju Donca so Sovjeti ponovili svoje brezuspešne napade proti nemško-madžarskim postojankam. Nek krajevni napad nemških in madžarskih oddelkov je bil uspešen. Vzhodno od Harkova je bil sovražnik po odbitju nadaljnjih napadov vržen nazaj in je pretrpel hude izgube.

Tudi na drugih odsekih vzhodnega bojišča so izpodleteli sovjetski napadi, lastni napadali nastopi pa so prinesli nadaljne uspehe.

Letalstvo je izvedlo uničevalne udarce zoper sovjetske tanke in postojanke na polotoku Kerču in je s posebnim uspehom obstreljevalo letališča ter železniške prevoze na srednjem odseku. Včeraj je izgubil sovražnik 62 letal, od tega jih je bilo 42 sestreljenih v letalskih bojih. Pet lastnih letal se ni vrnilo.

Frankovska 46. pehotna divizija je od začetka februarja odvrnila številne napade moč-

nejših sil s krvavimi izgubami za sovražnika in je v 11 dneh uničila 162 tankov. Zadnje dni se je odlikoval s posebnim junaštvom 33. romunski pehotni bataljon.

V morju okoli Anglije so bojna letala pretaklo noč južno od Portlanda potopila 6000 ton-
skov trgovsko ladjo. Dve nadaljni srednjeveliki ladji sta bili tako težko zadeti, da je računati tudi z njuno izgubo. Nadaljni letalski napadi so bili izvedeni na neko pristaniško mesto ob južni angleški obali.

V času od 10. do 19. marca je izgubilo angleško letalstvo 62 letal, od tega 28 v Sredozemlju in Severni Afriki. V istem času je bilo izgubljenih v boju proti Angliji 16 lastnih letal.

Berlin, 21. marca. s. Iz vojaških krogov poročajo, da je nemška letalska sila 19. marca uspešno podpirala boje na vzhodnem bojišču. Nemška letala so z bombami in strojnimi napadla zbrane boljševiške čete in Sovjetom prizadejala zelo krvave izgube. Po dosedanjih poročilih so Nemci uničili 74 motornih vozil, mnogo oklepnih voz in sovjetskih topov. Poleg tega so razdejali oklepne utrdbe in v zrak pogнали skladišča streliva. Sovjeti so skušali kljubovati s silovito obrambo lovskih letal in hudim protiletalskim ognjem, a niso mogli ovirati nemških letalcev, da ne bi dosegli svojih ciljev in uspešno opravili določene naloge.

Nemški propagandni minister o strahotah prestane zime in o razvoju svetovne vojne poleti

»Ko bo le prišel letni čas, bo svetovni položaj že čisto drugačen od današnjega in bodo Anglosaksonci pretrpeli že nove poraze«

Berlin, 21. marca. s. Pod naslovom »Novi razgled na svet« list »Das Reich« objavlja znamenit članek dr. Göbbelsa. V njem pravi nemški propagandni minister: »Pomlad se je že začela. Da je narava na tem, da se zмени za to spremembo, ki jo naznanjajo koledarji, je v nekem oziru prav važno za vsakogar, ki hoče pretehtati in oceniti splošni vojaški in politični položaj.«

Nihče ne more oporekati, da se nam je posrečilo izogniti se Napoleonovi napaki. Še več: v bistvu smo obdržali vse, za kar smo se odločili, da nam sovražnik ne sme iztrgati. Dosegli smo več, kakor smo se namenili.

Nesmiselno bi bilo prikrivati, da so bile težave, ki smo jih morali premagati, ogromne. Zgodovina nam bo nekega dne povedala in odkrila, kako neznanske so bile težave, ki jih je moralo nemško vrhovno poveljstvo rešiti. Za zdaj je dovolj, da vemo, da so vse naloge bile rešene, da je premagana najhujša preskušnja in da se bodo včerajšnje moreče skrbi v kratkem spremenile v ponosen spomin. Kaj nam bodo prinesli bližnji meseci?

Na to vprašanje odgovarja dr. Göbbels, da bi bila vsakršna prerokba tvegava. Ena stvar pa je gotova: če nas sovražnik ni mogel omajati v tej zimi, bodo bližnji pomladanski in poletni meseci zanj zelo težki. Danes prevladuje vtis, da so vse sovražnikove nade splahnele.

Anglosaksonska propaganda ne govori več o napoleonski zimi in tudi voditelji v Kremlju se ne počutijo dobro, ker jih mori misel na bližajočo se nemško ofenzivo in tlači strah, da bi se po tem napadu za vselej razblinile utvare o kaki zmagi.

V pretekli kasni jeseni jih je rešil samo zgodnji hudi mraz, a sneg in led ne trajata večno in nekega dne bosta izginila. Nato bo napočilo nekaj tednov, ko se bo vse otajalo in spremenilo v blato. Toda nazadnje bo le prišel lepi letni čas in tedaj bo spet spregovorilo naše orožje. Vse pa tudi kaže, da bo svetovni položaj tedaj že čisto drugačen od današnjega in da bodo Anglosaksonci medtem pretrpeli nove poraze. Nemara bo Churchill tedaj znova preimenoval svojo vlado in morda bo pozneje na njegovo mesto prišel Cripps.

Prav dobro vemo, pravi dr. Göbbels, da bi se sovražnikov odpor s tem znova okrepil in da bi potem tudi v Angliji skušali uvajati načine sovjetske vojne taktike. A to nas ne gane. Tak obupen poskus bi pomenil začetek konca za Anglijo. Torej se blizamo odločilni dobi v boju za novi svetovni red, je zaključil dr. Göbbels.

Globoka tema, ki je sem pa tja težila tudi nas, se je jela pršiti. Dragoceno seme, ki smo ga vsejali v tej zimi trpljenja in žrtve, je že vzklilo.

nistrom Crippsom, da bo poslušal angleške predloge. Potem bo v začetku aprila sklicana nova seja odbora te stranke, če bodo angleški predlogi dajali dovolj podlage za nova posveto-

100.000 prostovoljnih delavcev za Nemčijo iz Galicije

Varšava, 21. marca. s. »Warschauer Zeitung« poroča, da je iz Galicije odpotovalo 100.000 delavcev v Nemčijo, in sicer 67.000 moških, 33.000 pa žensk. Ta množica delavcev se je za delo v Nemčiji oglašila prostovoljno. Večino teh ljudi bodo zaposlili pri kmečkih delih. Za njihov prevoz iz Galicije v Nemčijo je bilo potrebnih 117 posebnih vlakov.

Nova štednja s petrolejem v Romuniji

Bukarešta, 21. marca. s. Zaradi štednje s tekočimi gorivi, zlasti s tistimi, ki jih pridobivajo iz petroleja, je romunska vlada izdala odlok, da od zdaj ne bo mogoče več dobiti dovoljenja za industrijske stroje in ogrevalne naprave, za katere je potrebno tekoče gorivo. Odlok določa tudi, da morajo najpозnejše v enem letu vse sedanje take industrijske naprave predelati tako, da bo pogon možen s premogom in z zemeljskim plinom.

»Red rimskega orla« — novo odlikovanje za zaslužne tujece

Rim, 21. marca. s. Uradni list prinaša odlok o ustanovitvi novega viteškega odlikovanja, ki se imenuje »Red rimskega orla«. Veliki mojster reda je Kralj in Cesar ter njegovi nasledniki na italijanskem prestolu. Odlikovanje se more podeljevati samo tujim državljanom, ki so si pridobili zasluge za Italijo. Odlikovanje ima pet stopenj.

Nemški poslanik iz Turčije odpotoval v Berlin

Ankara, 21. marca. s. Nemški poslanik v Turčiji von Papan je odpotoval v Berlin. Kakor poročajo iz pristojnega vira, bo poslanik nekaj časa ostal v Nemčiji.

20 letnica milanskega katoliškega vseučilišča

Rim, 21. marca. s. Jutrišnji nedeljo bodo v vseh italijanskih cerkvah zbirali prostovoljne prispevke v korist katoliškega vseučilišča Sv. Sreca, ki letos praznuje že dvajsetletnico svojega obstoja. Omembe vredno je dejstvo, da je bil znesek, nabran v ta namen, lani večji kakor pa predlanskim. Te dni je papež poslal pismo s čestitkami rektorju tega vseučilišča rekoč, da je vseučilišče mnogo storilo za dobro ime katolištva in Italije, ker se je odlično borilo proti izrodrom nekatoliške kulture.

Bolgarija snuje vojno mornarico

Solija, 21. marca. s. Bolgarski vojni minister Daskalov je zbornici predložil več zakonskih načrtov, med njimi predlog za ojačenje motorizacije v bolgarski vojski ter predlog za ustanovitev bolgarske pomorske vojne akademije v Varni. Mirovne pogodbe so namreč Bolgariji prepovedale imeti kakršno koli vojno mornarico. Ko pa je Bolgarija s pomočjo držav Osi te krivične mirovne pogodbe vrgla e sebe, misli zdaj organizirati svojo vojno mornarico. Zaradi tega bo v Varni ustanovljena pomorska akademija, kjer bodo tečaj trajali šest let. Imela bo tri oddelke: za častnike, za inženirje ter za častnike in trgovski mornarici.

Omejitve železniškega potniškega prometa

Rim, 21. marca. s. V zvezi s sklepi z zadnje seje medministrskega odbora za preskrbo, razdeljevanje in cene živil, je prometni minister odredil, da se z veljavnostjo od 1. aprila uveljavijo tudi naslednji ukrepi:

1. Ukinejo se nadaljni potniški vlaki v dolžini 3000 km.
2. Ukinitve spalnih vagonov razven za mednarodne vlake.
3. Ukinitve jedilnih vagonov razven za mednarodne vlake.
4. Ukinitve vozov I. razreda razven tistih, ki vozijo na mednarodnih železniških zvezah, obenem pa se preimenujejo vozovi prvega razreda v vozove drugega, vozovi drugega pa v vozove tretjega razreda.

Na dansko prestolnico Kopenhagen je v zadnjih dneh padlo za čez milijon ton snega. Dosedanji romunski minister za kmetijstvo general Sichiitu je odstopil. Na njegovo mesto je bil za zdaj imenovan državni podtajnik Pana.

Nemški maršal von Rundstedt 50 let v vojaški službi

Berlin, 21. marca. s. Nemški maršal von Rundstedt je včeraj praznoval 50 letnico vojaške službe. Maršal se je rodil 1875 ter je 1892 marca stopil v 83. pehotni polk v Kasselu. V svetovni vojni je bil častnik v glavnem stanu in je pri vsaki bitki, ki so jo bojevali Nemci, bil prav v prvi vrsti, zlasti pa se je odlikoval pri nastopih, ki so povečavali narodnosocialistično Nemčijo. Tudi v sedanji vojni se je maršal Rundstedt vedno posebno odlikoval.

Pred pogajanjmi glede ureditve položaja za Indijo

Šanghaj, 21. marca. s. Predsednik Vseindijske kongresne stranke Azad je izjavil, da ni verjetno, da bi njegova stranka sprejela angleški načrt glede indijske politične ureditve, če bi ta načrt dajal Indiji svobodo šele po koncu sedanje vojne ali pa še pozneje. Angleški načrt bi sprejeli šele, če bi vseobsegal popolno in takojšnje priznanje indijske svobode ter takojšnjo izročitev oblasti in odgovornosti Indijcem. Odbor kongresne stranke je Azada pooblastil za posvetovalne z angleškim odposlancem mi-

Zločinski umor slovenskega katoliškega akademika

Ljubljana, 21. marca.

V četrtek je izredno veliko število ljudi spremlilo k večnemu počitku zahrbtno umorjenega katoliškega akademika Jurista Franca Zupca. Krsto s truplom so od Zala do pokopališke kapelice prenesli dijak in pokojnikovi tovariši. Zapeli so tudi več žalostink. Pogreba se je udeležil tudi knezoškof dr. Gregorij Rožman, podprefekt David v zastopstvu Visokega komisarja, polkovnik De Rienzi v zastopstvu poveljnika armadnega zbora, inž. Carra kot zaupnik vseučiliške organizacije, vseučilišče je predstavljala rektor dr. Milko Kos z dekani fakultet in številnimi profesorji. Pogrebne obrede je izvršil prorektor vseučilišča prelat dr. Matija Slavič v družbi vseučiliškega profesorja dr. L. Ehrlicha in več duhovnikov. Od pokojnika se je pred kapelo poslovil g. Casar, ki je poveljeval pokojnikovo veliko požrtvovalnost in ljubezen do naroda in vseučilišča, zaradi česar je padel tudi kot žrtev v rani mladosti. Velika množica pogrebnikov je trpujo spremljala do groba, kjer se je z ganljivim govorom poslovil od mlade žrtve prof. dr. Ehrlich.

Akademik Franjo Zupec je bil star 22 let. Doma je bil z male kmetije v okolici Bistrice. Kot gimnazijec v Mariboru in kot akademik v Ljubljani se je trdo prebijal skozi življenje kakor pred njim že tisoči slovenskih študentov. V Mariboru je bil delaven član katoliških organizacij in član Marijine kongregacije. Na ljubljansko vseučilišče se je vpisal jeseni predlanskega leta. Ves čas je bil član katoliških akademskih društev, posebno pa se je udeleževal v Akademskem športnem klubu. Lanski spomladanski dogodki so prinesli novo stanje med slovenske študente in za slovensko vseučilišče. Akademski društva so bila odpravljena, ustanovljena pa enotna vseučiliška organizacija. 25. sep-

tembra je bil Zupec kot zastopnik številčno skoraj najmočnejšega akademskega društva poklican, da se zgledi pri predstavitvi oblasti. Ko so bila društva razpuščena, mu je bilo sporočeno, da je bil imenovan za podzastopnika novoustanovljene enotne vseučiliške organizacije, zastopniki ostalih društev pa za odbornike. Jasnó je bilo povedano, da boče oblast ostati v stalnem stiku z akademiki in da je obstoje vseučilišča tesno povezan z obstojem vseučiliške organizacije. Nova organizacija je nosila pečat reprezentančne in nepolitične organizacije. Njene naloge so bile prvenstveno podpiranje revnejših akademikov, pospeševanje športnega udejstvovanja študentov in delovanje sploh tam, kjer koristi študentov to narekujejo. Po drugi strani je bil Zupec katoliški akademik, ki se je zavedal dolžnosti borbe proti komunizmu, ki se je pri nas preoblekel v tako imenovano »osvobodilno fronto«. 1. decembra lanskega leta je bil imenovan odbor vseučiliške organizacije.

Pokojni Zupec je prevzel svoje mesto za slovensko vseučilišče. Vsi, ki so ga poznali, vedo, da je storil svojo dolžnost do našega največjega kulturnega in znanstvenega zavoda. Toda to njegovo delovanje za naše vseučilišče ni šlo v račun komunistom, ki so s svojim norim ravnanjem pripravili našemu ljudstvu že prenekatero škodo in trpljenje. Brezobzirno so se vrtili na vse, kar smatra naš narod za svoje svetlinje. In tako so komunisti začeli groziti vsem tistim slovenskim študentom, ki se jim niso priključili, temveč so hoteli kljub nevarnostim služiti slovenski stvari, ne pa zločinskim komunističnim ciljem. Zupec je dobil več grozljivih pism in v enem izmed njih je stalo tudi zapisano, da se mora odpovedati svoji funkciji in vstopiti v komunistično osvobodilno fronto. Zupec se grožnjam ni vdal. Vedel je, da je treba v plemenitem delu vztrajati do konca in kot tak je tudi padel v ponedeljek zvečer kot žrtev zločinskega podlega umora. Mnogi ljubljanski očeti in matere, ki so poznali pokojnika, vedo, koliko in kaj je storil za svoje tovariše, ponajvečkrat celo takrat, kadar je njegovo delo segalo čez okvir njegovega odbornišva v vseučiliški organizaciji. Zupec je padel kot žrtev dirjavega komunizma, obenem pa je simbol slovenskih kulturnih naporov in požrtvovalnosti do groba in glasna obtožba za neodpušljive grehe hlapcev tujih koristi in komunistične brezsrčnosti, ki zmagoslavno uživa na grobovih slovenskih sinov.

Zupčeva žrtev ne bo ostala nekaznovana. Pravični Bog bo poplačal o pravem času ta gnusni greh, storjen nad mladim življenjem in vsem slovenskim narodom.

V treh vrstah...

Preteklo nedeljo so v Ptuj in Celju slovesno proslavili spomin padlih vojakov. Svečanosti so se udeležili civilni in vojaški predstavniki in številno občinstvo.

S koncem tega meseca izgubijo na Spodnjem Stajerskem vsako veljavo vsi polni listi in bo treba dobiti nove.

Zadnje nedeljo so imeli v Trbovljah simfonični koncert, na katerem so nastopili sami domači umetniki in učenci okolišne glasbene šole. Koncert je vodil ravnatelj te šole Stekl.

Znani Poštni dom na zelenem Pohorju je prevzel v svojo oskrbo graško pošto ravnateljstvo. Odslej bodo na Pohorje prihajale na oddih poštne uradnice, ki so se izčrpale pri telefonu in brzjavu.

Roditeljski večer so imeli pred kratkim v Braslovcah, kjer so govorili o mladinski vzgoji.

Mladi godbeniki in mlade pevke so nastopile preteklo nedeljo na koncertu v Ljutomeru. Nastopajoči so bili iz Lipnice.

Mladina bo morala bolj prijeti za delo kot doslej. Medtem ko bodo fantje pomagali pri ženskih delih, bodo morala dekleta pomagati predvsem v gospodinjstvu. Zaradi tega bodo priredili razne poučne tečaje. V ta namen je bilo v Borovljah pred dnevi veliko zborovanje.

Naročniki korenja, (samo tisti, ki so ga naročili in plačali), naj se zgledajo v ponedeljek, 23. t. m. v pisarni »Zegoze«. Za druge korenja ni.

Ravnateljstvo I. moške realne gimnazije v Ljubljani vabi svoje učence, da pridejo vsi v ponedeljek, 23. t. m. dopoldne in sicer učenci 5. do 8. razreda ob 9, učenci 1. do 4. razreda pa ob 10 v poslopje III. moške realne gimnazije za Bežigradom. Zbera naj se v veži, kjer bodo izročili svoje dijaške knjižice, da se jim vpišejo polletne ocene. Opozarjajo se učenci, da je dovoljen vstop v šolsko poslopje samo z nepodkovanimi čevlji. — Ravnateljstva pisarna bo od ponedeljka dalje uradovala za stranke vsak dan od 10 do 12 v istem poslopiju v I. nadstr.

Kaznovani trgovci

Ljubljana, 21. marca.

V času od 1. do 15. marca je Kr. Kvestura na osnovi prijav zaradi prekrškov tržnih odredb in zaradi nedovoljenih spekulacij kaznovala 23 trgovcev. Kaznovani so bili zaradi nedopustnega navijanja cen: posestnik Alojzij Gosar v Podsmreki št. 15 na 10 dni zapore in 2000 lir globe, prodajalka Marija Zalar iz Cerkvene ulice 11 v Ljubljani na 5 dni zapore, trgovka Ema Tanko iz Kapiteljske ulice 8 na 5 dni zapore in 500 lir globe, prodajalka Terezija Bručan z Blečjega vrha 9 na 5 dni zapore in 500 lir globe, prodajalka Marija Kalčič iz Čopove ulice 10 na 7 dni zapore in 200 lir globe ter prodajalka Frančiška Smeraj iz Tomačevega 18 na 7 dni zapore in 200 lir globe. Zaradi prodajanja racioniranih živil ob pre-povedanih dneh so bili kaznovani: gostilničar Karel Gnidič v Beljaški ulici na 200 lir globe in zaporo gostilne za 30 dni. Enako sta bila kaznovana gostilničarka Josipina Erpič iz Rečne ulice in lastnica ljudske kuhinje Pavlina Hiti v Florjanski ulici 19. Gostilničarka Albina Putrih na Dolenjski cesti 6 pa je bila iz enakega razloga kaznovana z 2 dnevoma zapore, 500 lir globe in zaporo gostilne za 30 dni.

Posestnik France Novak iz Viške ulice 59 je bil kaznovan na 500 lir globe, ker ni prijavil pristojni oblasti nakupa svinj.

Kaznovani so bili na globo po 500 lir mehanik Oskar Zeljak na Celovski cesti 102, mehanik France Kristan na Tyrševi cesti 54 in trgovec Ignac Lesar na Zaloški cesti 35, ker niso prijavili železnih in drugih kovinskih odpadkov.

Posestnik Rudolf Cotic v Kamniški ulici 10 je bil kaznovan na 10 dni zapore in 500 lir globe, upokojenec Alojzij Černe na Vodnikovi cesti 13 pa na 15 dni zapore in 100 lir globe, ker sta brez dovoljenja izdelovala milo.

Trgovec Stanislav Predalič v Fignerjevi ulici 12 in tiskar Ivan Zagar v Rožni ulici 15 sta bila kaznovana na globo po 1000 lir, ker sta tihotapila meso in slanino.

Prodajalka Gizela Likar na Starem trgu 26 je bila kaznovana z globo 500 lir, ker je prodajala brez odgovarjajočega dovoljenja razno blago.

Gostilničarka Marija Podhradski na Tržaški cesti 85 je bila kaznovana z globo 500 lir, ker ni prijavila in objavila gostilniškega cenika.

Gostilničarka Katarina Vodnik na Podtutiku 25 je bila kaznovana z globo 380 lir, ker ni izvesila cenika blaga.

Prodajalka Antonija Remškar v Ulici 29. oktobra št. 1 je bila obsojena na 2 dni zapore, 500 lir globe in zaporo lokala za 30 dni, ker je kljub prepovedi prodajala piškote.

Prodajalka Antonija Baloh v Kolodvorski ulici 18 je bila obsojena na globo 380 lir, ker ni izvesila cenika svojega blaga.

S Hrvaškega

Poglavnik je prejel zahvalno brzojavko iz Savske hiše, v kateri se mu kraljevska rodbina zahvaljuje za izraze sožalja ob priliki smrti vojvode d'Aosta.

Da bi zdravstveno stanje v hrvaškem narodu še bolj izpopolnilo, je predviden popon preustroj zdravstvene službe. Posebno pozornost je država posvetila babicam, ki jih je povsod zelo primanjkovalo. V ta namen je bil te dni izveden skrajšani tečaj za babice, na katerega je prišlo nad 50 udeleženk. Veliko skrb je država posvetila tudi zdravstvenemu stanju šolobvezne mladine. Samo v to svrhu je država nakazala za tekoče leto 5 milijonov kun.

Na zagrebški mestni občini že pripravljajo podoben načrt za slovesno praznovanje 700 letnice, ko je hrvaško glavno mesto postalo samostojno in svobodno.

Berlinski komorni orkester je pred nekaj dnevi gostoval v Zagrebu. Koncert je priredil v hrvaškem glasbenem domu.

Nova zakladna bolnišnica na Rebru v Zagrebu ima 1200 postelj in je s celotno opremo stala 150 milijonov kun. Ta bolnišnica je sezidana in urejena na najodobnejši način. Veliko število postelj bo znatno zmanjšalo gnečo po drugih zagrebških bolnišnicah.

Na kraju, kjer je bil nekoč v Zagrebu židovski hram, namerava mestna občina sezidati veliko palačo. V prilici bi dobili prostore tudi hrvaški umetniki, ki bodo lahko stalno razstavljali svoja dela, pa tudi gostujoči umetniki bodo dobili s tem brezplačno streho za svoje razstave. Z zgradbo palače bodo začeli takoj, ko bo vreme ugodno.

Velika delavska kolonija v bližini Zagreba, ki je imenovana po dr. Starčeviću, je dobila te dni tudi vodovodno omrežje, ki je stalo nekaj več kakor 3 milijone kun.

Pristojno hrvaško ministrstvo je odobrilo kredit 50.000 kun za prevoz perjadi in prehrane, ki je potrebna za zarod.

Da bodo tudi Hrvati dostojno proslavili obletnico ustanovitve Nezavisne Hrvaške Države, je bil v Zagrebu osnovan poseben odbor, ki bo izvedel slovesno proslavo. Ta odbor je začel z delom. Odredil je, da se morajo podobni odbori ustanoviti tudi po posameznih župah.

Novice iz Države

Novi vojni vrtovi v Rimu. Ze lansko sezono je bilo veliko javnih parkov in doslej neobdelanih prostorov v glavnem mestu, določenih za obdelavo po izkustvu »vojnih vrtov«, toda za letošnje spomlad je vlada odredila še več prostorov, ki jih je treba nameniti splošnim namenom. Lani je bilo v Rimu okrog 10% nezazidanih zemljišč posejanih s krompirjem ali žitom, letos bo pa ta odstotek mnogo večji. Samo na enem parku okrog Ville Borghese so pridelali 50 stotov krompirja in 60 stotov fižola. Sedaj pridejo pod lopato tudi drugi parki, od katerih imajo nekateri tudi po 200 hektarov. Kmetijsko ministrstvo ima do nrost, da po svojih strokovnjakih točno določi, katere koristne rastline se smejo posajati na tem ali onem prostoru. Letošnjo jesen bo Rim sam pridelal najmanj petkrat toliko pridelkov z »vojnih vrtov« kakor lani.

3000 vernikov pri papežu. V sredo, na dan pred praznikom sv. Jožefa je prišlo v Vatikan poklonit se sv. očetu nad 3000 katoličanov. Med njimi je bilo mnogo vojakov in več novoporočenih parov. Vsi skupaj so bili dopoldne sprejeti v največji dvorani, kar jih premore Vatikan. Ob prestopu sv. očeta so bili zbrani vojni ranjenci. Sv. oče je nagovoril vsako skupino vernikov posebej, najtoplejša beseda pa je naslovil na novoporočence in govoril o veliki in važni vlogi, ki jo katoličane igrajo ne samo v družini, pač pa tudi v sedanjem času, ko je na milijone ljudi potrebnih tolažbe.

Reven čevljar podedoval 120 milijonov lir. Na otoku Capriju v mestecu Anacapri živi reven čevljar, po imenu Lorenzo Petralia. Mož je dobil pred nedavnim presenetljivo sporočilo, da mu je v Argentini umrl brat, ki mu je kot edinemu dediču zapustil nezasišano svoto 120 milijonov lir. Takšno sporočilo pa Petralia ni zmedlo. Mož se je šel prepričati in je po posredovanju argentinskega konzulata skušal dognati, ali ne gre tukaj za potegavščino. Toda izkazalo se je, da mu je brat tolikšen znesek zares zapustil. Z bratom Blažem sta si redno dopisovala, toda zanj ni vedel nič točnega, niti ne, kako se je prebijal skozi življenje od uspehov in od tolikšnega imetja. Vedel je le to, da je bil lastnik več podjetij in veletrgovin. Imel pa je še štiri brate in sestre, od katerih so bili vsi v Ameriki. Ko je čevljar, oče šestih otrok, izvedel za nepričakovano srečo, je imel v žepu 15 centesimov. Vse življenje je gural in se trudil za vsakdanji kruh svoje številne družine, sedaj pa pravi, da ne ve, kaj bi storil s tolikšnim bogastvom. Najel si je odvjetnika, ki bo skušal sam priti v Argentino in tam zanj vse potrebno urediti.

Pripravljanje marmelade. Uveljavljena so bila določila o pripravljanju vseh vrst marmelade in sicer so dolžne prijave izpolniti vse veletrgovine in trgovci, ki imajo te vrste blago na zalogi. V prijavi je treba navesti stanje zalog na polnoč od 14 na 15. marec. V poštev prilajajo vse vrste marmelade tako enotne ali pa mešane, domačega izdelka ali tujega.

Naročila modre galice. Objavljena so bila navodila za naročanje modre galice za škropljenje trt in oliv v letošnji pomladi. Vinogradniki in kmetovalci v kraljevini morajo napisati posebne vloge in jih nasloviti na fašistične poljedelske zveze. Dobili bodo posebne nakaznice, na podlagi katerih bodo lahko kupili polovico tiste količine modre galice, kakor so jo dobili lani. Obenem so bili izdani točni predpisi, koliko bakra se sme porabiti za izdelavo modre galice, odnosno za druga sredstva za pokončevanje sadnih škodljivcev in mrčesa.

RIMAGLIATRICE

AERODINAMICA per

CALCE

dei brevetti originali

ERNESTO CURTI

In corso dal 1906

Rapida e silenziosa

AERODINAMICHE STUCCO

ZA POBIRANJE ZANK

NA NOGA VICA

izvirnih patentov

ERNESTO CURTI

v rabi od leta 1906

Nagel in tih

MILANO

Via Mussolini, n. 5. tel. 65167

L'OTTIMA CALZATURA PEI BAMBINI NAJBOLJŠI ČEVLI ZA OTROKE

L. 35-

No. - Štev. 19-22
" " 23-26 L. 39-
" " 27-30 L. 49-
" " 31-34 L. 59-

5151-44805

Scarpette di tomalo rosso Čevljiček iz rujavega usnja

L. 45-

No. - Štev. 19-22
" " 23-26 L. 49-
" " 27-30 L. 59-
" " 31-34 L. 69-
" " 35-38 L. 79-

5621-48800

Forma comodissima
Zelo udobna oblika

Bata

ČRNA KAMELA

»Silno brezobzirno.« se je priklonil Jimmy Bradshaw.
»Na travniku — tako je,« je rekel Tarneverro, »kjer sem ga našel jaz.«

»In vtašnil v moj žep,« je pojasnil Martino. »Za kar vam prav za prav še nisem izrekel svoje nagloblje zahvale.«

»Nikar se zaradi tega ne razburjajte več,« je svetloval Chan. »Saj vi niste bili edini, ki ga je mr. Tarneverro počastil s svojo pozornostjo.«

Kriminalni šef je zdaj stopil k Ani. »Poglejte kvišku,« je rekel, »in se napravite! Z menoj boste morali nazaj v mesto. In potem boste lahko pripovedovali svoje dogodivščine še enkrat, in sicer na policijski stražnici.« Pomignil je Spencerju, naj jo spremi v sobo.

Ana je vstala. Mračna in uporna je šla iz sobe, stražnik pa ob njeni strani.

»Tako,« je rekel Ballou. »Mislim, da bi zdaj lahko šli.«

Šef je dal znak svojega soglasja. Willkie in Rita sta šla prva, za njima pa Martino, Van Horn in Jaynes. Ta je za slovo še enkrat podal roko Chanu in poglasno rekel: »Hvala. Svojo ladjo bom ujel. Na tej ladji in še na vseh drugih se bom potrudil, da ne bom še enkrat izgubil glave.«

Diana je tiho odšla v svojo sobo. Chan se je obrnil k Juliji: »Pojdite spet nazaj na obrežje!« je rekel prijazno. »Štrmite v svetle zvezde, vdihavajte sveži, čisti morski zrak in mislite zraven na svojo srečno bodočnost!«

Mladenka ga je pogledala z velikimi, zasolzenimi očmi. »Moja uboga Shelah,« je zašepetala.

83

»Muke Shelah Fane so mimo,« jo je mehko opozoril Chan. »Storite ji uslugo in pozabite na vse hudo. Jimmy vam bo pomagal.«

Bradshaw je priklonil. »Brez dvoma bom.« Položil je svojo roko okrog njene rame. »Pojdi, Julija! Še en pogled na kokosove palme, potem pa hajdi na tisto obalo, kjer so drevesa res drevesa.« Odšla sta proti verandnim vratom. Še enkrat se je Bradshaw nazaj obrnjen zasukal. »Na svidenje, Charlie! Zdej moram iti in bom svoje pokrajinske slavošpeve za malenkost oklestil, tako da bodo primerni za Kalifornijo.«

Izginila sta. Chan je pogledal svojega šefa, ki je zamišljeno motril Tarneverro. »Torej, Charlie,« je rekel. »Kaj boste pa zdaj storili s tem našim prijateljem?«

Chan ni takoj odgovoril, temveč se je drgnil po licu, ker mu ni nič pametnega hotelo v glavo. Tarneverro se je smehljaj.

»Zal mi je,« je rekel, »gospod komisar, ker sem vam povzročil mnogo truda. Toda bil sem v mučnem položaju, kar boste gotovo razumeli. Ali naj bi vam takoj vrgel Ano v pesti? Morda. Toda jaz sem vam bil že včeraj povedal, da sem se na vsej stvari do neke mere čutil glavne krivca. Sicer sem nedolžen, toda vendar za to odgovoren. Ne bi ji smel tega povedati, toda rabil sem pričo. Da bi le ohranil to odkritje zase!«

»Mož, ki se ozira okrog sebe, vidi, da se napake kopičijo kot gore,« je pritrdil Chan.

»Toda nikoli bi mi ne šinilo v glavo, da bo Ana izgubila glavo. Te ženske!«

»Ženske so preproste narave.«

Tako se vsaj zdi. Ana je bila redko neprijazna, prav za prav odbijajoče narave. Toda nekaj skupnega naju je vezalo: Oba sva ljubila Dennyja. Ko je včeraj zvečer s strahovitim dejanjem dokazala, kako brezumno in brezmejno ga je ljubila, je enostavno nisem mogel izdati. In tako sem začel ta dvoboj v

vami. Boril sem se do skrajnih meja svojih sposobnosti in — izgubil.« Iztegnil je roko, ki jo je Chan s prijateljskim etiskom prijel.

»Le cepec more biti ponosen po svoji zmagi!« je rekel. Policaj se je pojavil pred zaveso.

»Tako, grem, Spencer,« je rekel šef. »Mr. Tarneverro, morda pa bi me vi radi spremili? Govoril bom z državnim pravdnikom o vas. Toda vnaprej si ni treba delati skrbi! Nam, na splošno rečeno, ni veliko na tem, da bi metali preč denar za popotnike, ki prihajajo od zunaj.«

Tarneverro se je zahvaljujoč priklonil. »Zelo lepo od vas!« Saj imate vendar svoj avtomobil, Charlie?« je vprašal šef.

»Da,« je potrdil Chan.

Šef in Tarneverro sta stopila v vežo. Takoj potem je zaškripala ključavnica.

Charlie se je še enkrat ozrl po prostoru, kjer je njegovo delo vendarle dobilo svoj »zapik«. S težkim vzdihljajem je stopil skozi vrata in pograbil svoj klobuk. Med vrati jedilnice se je nenadoma pojavil Wu-Kuo-Hing. Charlie ga je pogledal v rumeni, zmedeni obraz in v drobni, gumbu podobni očesi svojega rojaka.

»Nekaj mi pa povej, Wu!« je vzkliknil. »Kako sem prišel na to sled? Zakaj se mora eden izmed našega plemena baviti s sovražstvom in zločini belcev?«

»Kaj pa je z vami?« je poizvedoval Wu.

»Truden sem,« je zastokal Chan. »Rad bi prišel do svojega miru in pokoja. Bilo je napeto opravilo, moj dragi Wu! Toda...« sklonil je glavo in krates smehljaj je polagoma preletel njegov široki obraz. »Saj več, prijatelj moj: Noben dragulj se ne veti, če ga prej ne obrusijo. Človek pa postane popoln le po izkušnjah.« Glasno so se zaprla večna vrata za njim.

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

Roman
v slikah

481.

Po dolgem trudu so prilezli vrh hriba in pred njimi se je odprla lepa trata. Na koncu trate se je dvigala nizka skala, ob njej je plamenel velik ogenj. Krdelo nagih, rdečkožnih mož, žensk in otrok je sedelo okoli njega, drugi so divje plesali ob ognju, vpili in vihteli svoje dolge sulice.

482.

Blizu tam se je pasla čreda konj, ki so glasno razgledali. Zdaj pa zdaj se jim je približal Indijanec z velikim čopom pličjih peres na glavi, zasedel katere nemirno žival ter nekaj časa hitro jezdil po planjavi. Potem se je vrnil k tovarišem ob ognju, ki so plesali in uganjali čudne reči.

483.

Drugi Indijanci so se gnelli okoli izdolbenega korita, v katero sta jim dve ženski točili žganje. Iz korita so ga srebali leže ali kleče, da je šlo pilje hitreje od rok. Pili so vsi, moški, ženske in otroci. Tomaž in kapitan sta začudeno gledala ta prizor. Hoaksla pa je čepel za grmom, kakor da nekaj posebnega opazuje.

»Vojni«, »ljudski« in »delavski« vrtovi

Velik prispevek Dopolavora za gospodarsko neodvisnost Italije

Rim, 20. marca s. Eno najpomembnejših del, ki jih je opravila italijanska organizacija »Dopolavoro« v sedanjih izrednih časih, so brez dvoma tako imenovani »vojni vrtovi«, nekako dopolnilo »ljudskih vrtov« ter »delavski vrtovi«, ki so jih pred nekaj leti začele urejati posebne vrste organizacij Dopolavoro. »Vojni vrtovi«, torej vrtovi, ki jih je kot posebno novost prinesla sedanja vojna, so bili in so še ena neposrednih uspehov Mussolinijevega ukaza: Vsaka ped zemlje mora biti skrbno in čim bolj obdelana!

Dočim »ljudske« in »delavske« vrtove obdelujejo družinski poglavarji in člani njihovih družin, skrbje za tako imenovane »vojne vrtove« neposredno organizacije Dopolavora. Obdelujejo jih njihovi člani sami. Takšnih vrtičkov, ki jih imajo danes že po vsej Italiji, je dozdaj več tisoč, in sicer po posestvih, ki so last Dopolavora, na občinskem svetu, drugod po deželi, tudi v takšnih krajih, ki so precej od rok, na svetu, ki pripada javnim ustanovam. Ti majhni koščki zemlje, ki je bila nekoč obdelana, so danes ogromnega pomena in z njih ljudstvo lahko dobi precej živil, ki bi se jim drugače moralo odpovedati.

Prav tako važno, kakor so važni omenjeni vrtovi, pa je delo Dopolavora na polju pridelovanja zdravilnih zelišč, ki jih kot zelišča sama po-

tem prodajajo ali pa izdelujejo iz njih razne s-kove, ki jih vsebujejo rastline. Pripomniti je treba, da so morali dozdaj v Italiji drago kupovati drugod takšna zelišča in zdravila, čeprav je bilo toliko prilike in možnosti, da jih sami pridobivajo doma takorekoč zastoni. Posledica tega je bila seveda da je šlo na milijone zlatih lir v tujino, a kljub temu še daleč ni bilo mogoče kriti vseh potreb.

Po zaslugi vztrajnega dela podeželskih dopolavskih organizacij je na razpolago mnogo sredstev, ki se koristno uporabljajo na polju zdravilstva, biokemije in kemične industrije. S tem je Dopolavoro dal pomemben prispevek k gospodarski neodvisnosti Italije. V pojasnilo, kako delo na tem polju dobiva vedno večji razmah, si ogledimo nekaj številčnih podatkov, koliko je Dopolavoro na tem polju prispevalo po svojih milijonih članov, ki se bore za zmago na domačem notranjem bojišču. V XVII. letu fašističnega štetja, torej v letu 1939 je bilo v Italiji 76.167 takšnih vrtov s skupno površino 3.313.260 kv. metrov. Naslednje leto jih je bilo že 90.112 s površino 3.964.970 kv. metrov. Še neprimerno večji napredek je bil dosežen v letih XIX. in XX. fašističnega štetja. Dosežena je bila številka 252.400 vojnih vrtov s skupno površino 16.562.083 kv. metrov. Omeniti je slednjič še treba, da zdaj urejajo še nadaljnjih 120.000 vrtov.

Gospodarski pomen Birmanije:

Dežela riža, svinca in volframa

O gospodarskem pomenu Birmanije, za katero zdaj poteka neizprosni boj v prvi vrsti zato, ker iz te dežele vodi slovita birmanska cesta, po kateri je še do pred kratkim dobival kitajski maršal Cangkajšek od Angležev velike količine vojaških potrebščin, pravi poročilo iz Japonski prijaznega vira naslednje:

Birmanija, ki je bila nekoč neodvisna kraljevina, so po dolgih in erditih bojih zavzeli leta 1886 Angleži ter jo priključili britanskemu cesarstvu kot indijsko provinco. Šele leta 1937 so ji priznali neke vrste samopravo.

V vsej Aziji je Birmanija najbogatejša na rižu

Birmanija meri približno 600.000 štirjaskih kilometrov in je živelo v njej leta 1941 nekaj nad 15 milijonov ljudi.

Glavni pridelek je riž. Riž pridelujejo na površini, ki skupno meri okrog pet milijonov hektarov. Letni pridelek riža v Birmaniji znaša nad

80 milijonov metrskih stotov. To se z drugimi besedami pravi, da na vsej Azijski celini prav Birmanija pridelala največ riža ter zalaga z njim dober del prebivalstva na Daljnem Vzhodu. Približno polovico pridelka izvozijo drugam. Birmanski riž je ne samo za indijske dežele, pač pa tudi za Japonsko, Indijsko otočje in za številne kitajske pokrajine živilo, ki je za tamkajšnje prebivalstvo nujno potrebno. Tudi v tiste dežele, v katerih sami v velikih množinah pridelujejo riž, prihaja mnogo tega, zlasti za vzhodne dežele tako važnega živila iz Birmanije. Riž je, kakor znano, na Daljnem vzhodu prav tisto, kot pri nas kruh.

Olje, bombaž

Glavno birmansko pristanišče in trgovsko središče je Rangun. Obenem je to tudi najvažnejši trg za riž na svetu. Poleg riža pridelujejo v Birmaniji zlasti še takomimovano sezam in bombaž. To so najvažnejši pridelek v tej deželi. V vzhodnih azijskih deželah je zlasti sezam zelo važen pri-

delek, saj iz njega pridelujejo dragoceno namizno olje. Poleg tega daje še neko snov, ki jo izdelujejo po evropskih tovarnah margarina. Nasadi sesama pokrivajo v Birmaniji površino 450.000 hektarov, bombaževcev je zasejan na skupni površini 16.000 hektarov.

Zivinoreja ni ravno preveč močno razvita. Po veliki večini rede v Birmaniji le drobnico. Računajo, da jo je zdaj v Birmaniji kakšnih 5 milijonov glav.

Svinec, cink, srebro, volfram

Zelo pomembno je v Birmaniji tudi rudno bogastvo. Glavne zemeljske zaklade predstavljajo ležišča evinca, cinka, srebra in volframa, izdatni pa so tudi petrolejski vrelci. Petrolejski vrelci so bili dozdaj vsi v angleških rokah. Najvažnejši angleški petrolejski podjetji sta »British Burmah Petroleum Co. Ltd.« z glavnico 1,5 milijona funtov sterlingov, ter »Burmah Oil Co. Ltd.« z glavnico 13,5 milijonov funtov sterlingov. Slednjo je svoj čas ustanovila družba Anglo-Persian Oil Co. Ltd., ki črpa perzijske petrolejske vrelce. Petrolej potem prihaja v rangunske čistilnice in v rafinerijo v Syriamu po 300 milj. dolgih petrolejskih vodih. Družba ima tudi mnogo prevoznih sredstev, med drugim tudi lepo število ladij čistern. Birmanska petrolejska proizvodnja znaša letno povprečno 1,4 milijona ton. Dozdaj pa petrolejskih vrelcev še niso izkoriščali v tisti meri, kot bi jih lahko. Načrpali bi namreč lahko še dosti več tega dragocene goriva, kot pa so ga v resnici.

Kar se tiče rud je posebno važen svinec. Birmanska svinčena ruda vsebuje mnogo cinka in srebra. Posebno bogate so zaloge evinca v Bawdinu, v severni Birmaniji. Pravijo, da je to šploh

največji svinčeni rudnik na svetu

Ena tona svinčene rude iz tega rudnika da povprečno 24 odstotkov evinca, 15 odstotkov cinka in približno pol kilograma srebra. Kitajci so ta rudnik poznali že pred 300 leti, zanimali pa so se samo za srebro, drugega niso dosti upoštevali. Skoraj vse potrebe po srebru v indijskih deželah krije bawdinski rudnik. Leta 1939 je znašala proizvodnja evinca v Birmaniji 85.000 ton in je tako daleč na prvem mestu v vsej Aziji. Proizvodnja cinka se suče okrog 36.000 ton na leto. Pomembna je v Birmaniji tudi proizvodnja kositrja, ki pa ni tako obilna kot na primer tista v britanski Maleziji in Nizozemski Indiji.

V vojaškem oziru je končno tudi zelo važna proizvodnja volframa, glede katerega je Birmanija na drugem mestu na svetu, takoj za Kitajsko. V zadnjih letih so posvetili veliko pozornost tudi pridobivanju kavčuka.

Tudi v Romuniji pridobivajo kavčuk

Dopisnik agencije »Centraleuropa« piše iz Bukarešte: V Besarabiji delajo zdaj poskuse s saditvijo posebne vrste drevesa, iz katerega se zdi, da bo mogoče pridobivati kavčuk. Rastlina se imenuje »Taraxacum Coxacaz«. Res vsebuje ta rastlina do 12 odstotkov čistega kavčuka. Računajo, da vsak hektar s takšnim drevjem zasajene zemlje lahko da najmanj 150 kg te, za vojno tako pomembne surovine. Za letošaj imajo v načrtu, da bodo s »taraxaum« zasadili še nova širna zemljišča, tako da celotna površina zemlje, na kateri bodo pridelovali v Romuniji kavčuk, znašala nad tisoč hektarov.

Slovaki bi radi kadili lastne »viržinke«

Bratislava, 20. marca —ce—. Na Slovaškem nameravajo letošaj prvič poskusiti, kako bi tudi tam pridelovali tobak vrste »Virginija«. Iz njega bi lahko po tem takim, seveda, če se posreči, kar doma izdelovali viržinke. Za te poskuse so namenili 50 ha zemlje. Posebna skupina ljudi, ki se razumejo na saditev tobaka, se bo v kratkem podala v Nemčijo, da se seznani podrobno z uspehi, ki so jih na tem polju dosegli nemški strokovnjaki, zlasti na polju pridelovanja in predelave virginijskega tobaka.

Pomanjkanje modre galice v Franciji

Nemški poročevalec piše iz Pariza, da so zdaj francoski vinogradniki zelo zaskrbljeni zaradi pomanjkanja modre galice. Ze lansko leto ni bilo mogoče dobiti zadostnih količin tega, za vinogradnike tako potrebnega škropila in če bo šlo tako naprej, bo peronospora povzročila v vinogradih takšno škodo, da je ne bo mogoče kar tako popraviti. Zato nameravajo izdati odlok, oziroma vabilo, naj ljudstvo odda vse bakrene in medeninate predmete, kolikor jih le ima.

106 parov poročil v treh urah!

Svojevrsten rekord je dosegel te dni nek ameriški urad, kamor ljudje zahajajo z namenom, da se poročijo. Takšen rekord je pač mogoč samo v Ameriki. Pravijo, da je v kratkih treh urah tamkajšnji uradnik poročil nič manj kot 106 novih parov. Z drugimi besedami bi se to reklo, da za poroko enega para ni rabil niti dve minuti.

DOBRI STARI ČASI

110

Toda verovati hočem, da se v tvojem primeru domišljaja ne moti, da se vaša mižica res giblje in govori, kakor praviš. Ni bilo prav, da sem o tem dvomil, priznam, ker si ti tako trdno prepričana, da se ne varaš in ker dovolj poznam poštenost profesorja Gilardonijsa. Toda tu je zame še vprašanje čustva. Vem, da živi moja sladka Marija pri Bogu in upam, da bom šel nekoč z drugimi dušami, ki so mi drage, tja, kjer je ona. Če bi se mi nenadoma prikazala, če bi zaslišal njen resnični, živi glas, ne da bi jo klical, bi mogoče ne mogel prenesti tako velikega veselja. Nikdar pa je ne bi hotel klicati, siliti, naj pride. Upira se mi, nasprotuje čutu spoštovanja, ki ga imam do bitja, ki je toliko bliže Bogu kakor jaz. Tudi jaz, Luiza, govorim vsak dan z našo ljubljeno, govorim ji o sebi in Tebi. Vem, da naju vidi, da naju ljubi, in da ima nad nama veliko moč tudi v tem življenju. Hotel bi, da bi bili taki tudi Tvoji razgovori z njo. In če sem odgovoril na tvoje pismo, v katerem namiguješ na razgovore z njo, z grenkobo, odpusti mi, ne samo zaradi mojega slabega značaja, ampak tudi zaradi mišljenja in čustvovanja, ki je kakor del moje narave.

Odpusti mi tudi zaradi razburjenja, v katerem živimo tu. Moje grlo je dobro. Odkar govorim o vojni, sem vrgel proč kaffro in pomirjevalno vodo. Toda živim so tako zelo napeti, da se mi zdi, da bi ob dotiklaju švignila iskra iz njih. To je od silnega dela, ki ga imamo v ministrstvu, kjer ni nič več uradnih ur. In kdor uživa večje zaupanje, četudi je to samo tajnik, mora bolj delati. Ko sem dobil to službo zaradi

dobrote grofa Cavourja, se mi je zdelo, da jem državni kruh, ne da bi ga zaslužil. Zdaj ne mislim več tako, a odtrgati se hočem od tega velikega dela.

In to me privede na drugo stvar, ki jo že precej časa nosim v srcu in ki ti jo bom zdaj z nepopolnjo ganjnostjo povedal.

V osmih dneh se bomo priglasi prijatelji in jaz kot prostovoljci za vojno. Vstopili bomo v devetih pehotni polk, ki je v Turinu. Tu v ministrstvu bi me radi pridržali, toda jaz bi bil rad že izvežban v polku, ko se bo začela vojna in sem se obvezal, da bom zapustil urad šele dan prej, pred n bom vstopil v polk.

Luiza, tri leta in skoraj pet mesecev je minilo odkar se nisva videla. Vem, da te policija nadzira in da Ti je prepovedano iti v Lugano. Vendar sem Ti večkrat predlagal več načinov, da bi mi prišla skrivaj nasproti vsaj na meji, na planinah. A Ti mi nisi odgovorila. Mislim, da sem uganil, da se nočeš oddaljiti niti za kratek čas od svetega kraja. Zdelo se mi je, to pretirano in priznam, da sem občutil zaradi tega globoko bolelost! Potem sem se kesal, se zmerjal s sebičnejšem in Ti odpustil.

A zdaj, Luiza, so se okoliščine spremenile. Nimam slabih slutenj in se mi zdi nemogoče, da bi ostal na bojišču. Toda možno je tudi to. Udeležil se bom vojne, o kateri menijo, da bo ena največjih, najdaljših in najobupnejših. Zakaj, če stavi Avstrija v nevarnost svoje italijanske pokrajine, stavi mi, in mogoče tudi cesar Napoleon, v nevarnost vse. Pravijo, da bomo prebili prihodnjo zimo pred Verono. Luiza, nočem se izpostavljati nevarnosti, da bi umrl, ne da bi Te še prej videl. Samo štiri in dvajset ur imam, ne moram priti niti v Lugano, niti do meje in ni mi dovolj, da bi bil s Teboj samo deset minut. Naj Te pripelje Ismael 25. t. m. kako v Lugano. Odpotuj pravočasno iz Lugana, da boš opoldne v Magodinu, zakaj čež Luino ne moreš iti. V Magodinu pojdi zakaj... zakaj...

na ladjo, ki odpluje od tam okoli pol ene. Izstopi okoli štirih na Isoli Belli, kamor bom ob približno isti uri prišel tudi jaz iz Arone. Isola Bella je v tem letnem času zapuščena. Prebila bova večer skupaj in drugo jutro se bova vrnila, ti v Orio in jaz v Turin.

Pišem tudi strici Petru ter ga prosim oprsčenja, ker bom za en dan vzel Tvojo družbo.

Večjih nevarnosti se ne bojim. Tudi Avstrijci mislijo samo na orožje, njihovi policiji aide na tisoče mladeničev, ki prihajajo, da bodo tu zgrabili za orožje. Grozen bi bil dan po zmagi, toda ta dan, če Bog da, zanje ne bo napočil.

Luiza, ali je mogoče, da te ne bi dobil na Isoli Belli, da bi mislila, da storiš Mariji veselje, če ne prideš? Toda ne veš, da bi moja Marija, moja uboga, mala deklica, če bi ji rekli: »Teci in pozdravi očka, ki gre mogoče v smrt« — kako...»

Bratec je vztrepetal, umolknil in zahtel. Luiza si je skrla obraz med roke. Položil ji je pismo na kolena in s težavo rekel: »Donna Luiza, ali moreš še kaj dvomiti?«

»Hudobna sem,« je tiho odgovorila Luiza, »blazna sem.«

»Ali ga ne ljubiš?«

»Včasih se mi zdi, da zelo, včasih pa nič.«

»Moj Bog!« je rekel profesor. »Toda zdaj? Ali vas ne gane misel, da ga mogoče ne boste več videli?«

Luiza je molčala. Zdelo se ji je, da joga. Nenadoma je skočila kvišku, z rokami stisnila senč, zapčila v profesorjev obraz oči, v katerih ni bilo solz, pač pa temen jezen sijaj. »Vi veste,« je vzklila, »kaj se godi v moji glavi, koliko nasprotij je nakopičenih, koliko nasprotujočih si misli se bojuje in neprenehoma izpodriva druga drugo! Ko sem dobila pismo, sem silno jokala in si rekla: Da, ubogi Franco, to pot bom šla — potem pa se je pojavil glas, ki mi je govoril tu v glavi: Ne, ne smeš iti, zakaj...»